

Het Smalste Stukje Nederland

Kom genieten in Het Smalste Stukje Nederland, daar waar Nederland slechts 4,8 km breed is. Het vlakke groene landschap maakt Het Smalste Stukje Nederland een heerlijke plek om te wandelen en fietsen. Ervaar en vier het bourgondische leven in de pittoreske dorpjes en geniet van heerlijke culinaire gerechten. Bezoek bijzondere gebouwen, beleef religieus erfgoed digitaal in 360 graden en komt tot bezinning. Beleef de leukste dagjes uit en geniet van het leven. Kijk voor meer informatie op www.hetsmalstestukjenederland.nl.

Drielandenfietstocht 55 km

Startpunt parkeerplaats Ursulinenplein (Wijnstraat, Echt)

Vanaf het Ursulinenplein fiets je de Ursulinenstraat in. Aan het einde volg je de route richting knooppunt 6 linksaf (Bovenstestraat) richting de Plats. Hier kun je (digitaal) een kijkje nemen bij de Sint-Landricuskerk 1 en Cultuurhuis Edith Stein 2. Vervolg de route door de bebouwde kom naar 6. Na kapel Gebroek 3 ga je bij 6 richting 9. Onderweg kom je langs de begraafplaats, ga je over het spoor, steek je de provinciale weg over en fiets je door buurtschap Slek. Ga bij 9 naar 24. Onderweg kom je langs Abdij Lilbosch 4. Vanaf 24 volg je de route naar 72. Ga rechts op de rotonde naar 22 en richting 53. *Tip: Om de kerk Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen in Koningsbosch 5 te bekijken ga je na het blauwe bord van Koningsbosch linksaf (Molenweg) en bij het kruispunt rechtsaf over de Kerkstraat (N527) tot aan de rotonde waar de kerk te bezichtigen is. Hervat de route door op de rotonde de N274 te volgen richting Gangelt. Neem de tweede weg links (Dokter Felsweg) en volg de route naar het Duitse knooppunt 53.* Net voor 53 kom je door het buurtschap Spaanshuisken 6. Na 53 ga je door Saeffelen en onder het tunneltje door naar Höngen 7 en 43. Na 43 volg je 42 door Havert en Schalbruch, 20 en ga je richting 16. Onderweg kom je door het IJzerenbos 8. *Tip: Net na het IJzerenbos kun je het meest westelijke punt van Duitsland bezoeken 9. Ga hiervoor vóór de spoorwegovergang naar links over het fietspad (IJsstraat). Verderop ga je de eerste weg links. Fiets een stuk verder totdat je de grens met Duitsland bereikt. Na het passeren van de grens zie je rechts de belevingsplek van het Westzipfelpunt met informatieborden en een houten vlonder. Aan het einde van de vlonder ligt het grenspunt. Om verder te gaan met de route, fiets je via dezelfde weg terug tot aan de overweg. Ga over het spoor richting 16.* In Susteren kom je langs Schatkamer 't Stift 10 en kun je (digitaal) een kijkje nemen bij de Sint Amelbergabasiliek 11. Na knooppunt 16 volg je de route naar 11 langs de A2 en door Baakhoven. *Tip: Om de Koppelberg 12 te bekijken ga je bij 11 richting 6 door de Vleutstraat en dan rechts naar de Louerstraat. Fiets vervolgens terug naar 11.* In Dieteren kun je (digitaal) een kijkje nemen in de Heilige Stephanuskerk 13. Van knoop-

punt 11 ga je richting 13. Steek onderweg de A2 en het Julianakanaal over en ga langs Roosteren. *Tip: Om naar Kasteel Eyckholt 14 te gaan neem je bij de rotonde in Roosteren de eerste afslag rechts (Maasheuvel) en dan meteen de eerste weg links (Eyckholtstraat). Om op de route terug te komen neem je dezelfde weg terug naar de rotonde.* Volg de Maaseikerweg N296 richting 13. Volg daarna de route naar het Belgische knooppunt 24*. Ga van knooppunt 24, via de markt van Maaseik 15, naar 25, 22 en steek met het veerpont Walborgh 16 de Maas weer over naar Nederland richting 1. Ga bij de T-splitsing bij 1 rechts richting 3 en volg de route langs waterplassen, een jachthaven en Ohé en Laak. Ga via een smalle asfaltweg langs de Schroevedaalseplas en de Limburgse Mineraalbrekerij. Bij 3 ga je richting 4. Onderweg steek je de brug bij het Julianakanaal over. Ga bij de twee rotondes rechtdoor en ga bij de derde rotonde met een scherpe bocht rechtsaf. Vanaf hier volg je de route door Ophoven richting 6 tot net voor de Plats. Hier sla je linksaf de Ursulinenstraat in en ben je weer terug op het Ursulinenplein.

Bij knooppunt 24*

Een eind verderop, na knooppunt 25 en 22, vaar je met het veerpontje Walborgh van Ophoven naar Ohé en Laak. Het veerpontje is vanaf 1 mei tot en met 1 oktober in de vaart. Als het veerpontje niet vaart ga je vanaf knooppunt 24 terug naar 13 en dan naar 3.

1. Sint-Landricuskerk in Echt

De Sint-Landricuskerk in Echt heeft al veel doorstaan. Zo viel na de bevrijding van Echt in 1945 de zwaar beschadigde torenspits op het middenschip na een krachtige westenwind, werd de kerk ruim twintig jaar later getroffen door een hevige brand en leed deze in 1992 schade door een aardbeving. Inmiddels is de Sint-Landricuskerk officieel verheven tot bedevaartsoord voor de heilige Edith Stein. De koormantel die zij droeg tijdens haar verblijf in het Karmelietessenklooster is nog steeds te zien in de kerk. Naast de koormantel hangt een drieluik dat gemaakt is door de Echter kunstenaar Karin Deneer. Hierop zijn Edith Stein, Theresia van Avila en Johannes van het Kruis te zien.

2. Cultuurhuis Edith Stein in Echt

In Cultuurhuis Edith Stein zijn Stichting Dr. Edith Stein, Museum van de Vrouw, Heemkundekring Echter Landj met stadsgidsen, Veldeke Krink Ech en andere verenigingen gevestigd. Bij de stichting Dr. Edith Stein kan het archief met informatie over Edith Stein bekeken worden. Daarnaast ontvangt en begeleidt de stichting de pelgrims die Echt-Susteren jaarlijks bezoeken. Het Museum van de Vrouw staat in het teken van de vrouw en haar leven. Zo dynamisch als dat leven is, worden ook de verhalen door het museum verteld entontoengesteld. Sinds 2003 worden in de tentoonstellingen uiteenlopende thema's behandeld met als rode draad de vrouw. Naast wisselende tentoonstellingen biedt het museum kunstenaars uit Echt en omgeving de mogelijkheid hun werk te exposeren. In het Wonderkabinet is een vaste tentoonstelling te zien.

3. Kapel Gebroek nabij Echt

De Sint Annakapel is in 1895 uit dankbaarheid gebouwd door Jacob van Kempen, ter ere van de heilige Sint Anna. Zij werd in het bijzonder aangeroepen voor een goede afloop van bevallingen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden bij deze kapel regelmatig novenen (een reeks van negen dagen bidden) gehouden. De familie van Kempen bleef de kapel verzorgen en onderhouden. Zo besteedde 'Tante Fiena' van Kempen haar hele oorlogsschadevergoeding, die zij voor haar huis ontving, aan het herstel van de kapel. In 1978 werd dit historische monument, mede dankzij de inzet en financiële bijdragen van bewoners van Gebroek, gerestaureerd. Ieder jaar wordt in het laatste weekend van augustus, ter ere van Sint Anna, bij de kapel een heilige Mis opgedragen.

4. Abdij Lilbosch in Pey

Abdij Lilbosch, gesticht in 1883, is een abdij van cisterciënzer monniken, beter bekend onder de naam trappisten. In het monnikenleven staan gebed, stilte, soberheid en liefde tot de broeders bovenaan. De monniken van Abdij Lilbosch zijn grotendeels zelfvoorzienend met een eigen boerderij met akkerbouw, scharrelvarkens, zoogkoeien en bijen. De landbouw en veehouderij zijn zo landschaps-, milieu- en diervriendelijk mogelijk. In abdij-winkel naast de abdij zijn verschillende producten zoals Livarvlees, honing en vruchtensappen te koop. In de buurt van de abdij vind je ook een bunker uit de Tweede Wereldoorlog. Deze was groot genoeg voor 200 mensen en was voorzien van douches, slaapplekken en een kapel. De bunkerkapel is nog steeds te bezoeken.

5. Kerk Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen in Koningsbosch

In 1920 is de huidige kerk gebouwd nadat de vorige te klein werd door het groeiende aantal kerkgangers. Mensen zoeken in moeilijke tijden nog steeds verlossing en geluk bij Sint Gotthardus. Hij is de beschermheilige voor reizende handelaren en wordt aangeroepen tegen koorts, waterzucht, kinderziekten, hagelstenen en jicht. In de rondgang achter het altaar van deze kerk zijn danktegels afgebeeld. Hierop vragen mensen Sint Gotthardus om genezing of bedanken hem voor zijn wonderen. Als de kerk geopend is, kan men hier het gezegende Gottharduswater krijgen.

6. Spaanshuisken nabij Koningsbosch

Spaanshuisken is een buurtschap van het kerkdorp Koningsbosch gelegen aan de grens met Duitsland. Het is gebouwd rond een oud tolhuis, dat stamt uit de dagen van Filips II in de 16e eeuw. Hier staat ook de 'Onze-Lieve-Vrouw-van-Altijddurende-Bijstandkapel'. Deze neogotische kapel werd opgericht in 1859 door bewoners van Saeffelen (DE). Het is een betreedbare kapel met rechthoekige plattegrond en vijfzijdig afgesloten koor. Het dak is, evenals het dakruitertje, met leien bedekt. De kapel bevat een neogotisch altaar en twee glas-in-loodramen gemaakt door pater Victor, die woonde in Abdij Lilbosch (Pey). Deze ramen zijn van 1976-1977 en memoreren de restauratie die toen plaatsvond. De kapel is geklasseerd als rijksmonument.

7. Kerkstraat Höngen in Duitsland

In deze Duitse straat zijn twee bijzondere historische gebouwen te zien. Het Kulturhaus (zie foto hierboven), dat vroeger diende als basisschool, is met haar ruime evenementenhal de zetel van de culturele vereniging van Höngen. Het achterste gedeelte is de thuisbasis van de jeugdrichting 'Alte Schule Höngen'. De monumentale kerk van St. Lambertus ligt ook aan de Kerkstraat van de gemeente Selfkant. Deze kerk is gemaakt van puin en baksteen metselwerk met een houten toren. Naast de kerk staat een oorlogsmonument ter ere van de gesneuvelde en vermiste soldaten van beide Wereldoorlogen.

8. Natuurgebied IJzerenbos in Susteren

Een van de mooiste natuurgebieden die Het Smalste Stukje Nederland kent is het IJzerenbos. Het IJzerenbos dankt zijn naam vermoedelijk aan het hoge ijzergehalte van het grondwater. Het bos bestaat uit bospercelen die afgewisseld worden door graslanden met poelen, enkele kruidenrijke akkers en hakhoutpercelen. Dwars door het gebied loopt de Heerenstraat, van west naar oost. Het IJzerenbos is rijk aan verschillende soorten bomen, planten en bloemen. De meest bijzondere planten die je in het IJzerenbos tegenkomt, zijn de slanke sleutelbloem en de gevlekte aronskelk. Beide planten zijn vrij zeldzaam. Daarnaast zijn talrijke vogelsoorten en de boomkikker vaste bewoners van het IJzerenbos. Als je goed kijkt zie je misschien een ree of een buizerd.

9. Het meest westelijke punt van Duitsland nabij Susteren

Vanaf 1949 was Selfkant gedurende 14 jaar Nederlands grondgebied. Sinds 1963 maakt deze regio weer deel uit van de Bondsrepubliek Duitsland en is grenspaal 309B de meest westelijke plek van het land. Samen met drie andere uiterste punten in Duitsland vormt Selfkant de zogenaamde Zipfelbund. Via de voetgangersbrug over de beek is Het Smalste Stukje Nederland verbonden met de in 2015 aangelegde ontmoetings-plek aan Duitse zijde. Beleef deze bijzondere plek door letterlijk zowel in Duitsland als in Nederland tegelijk te gaan zitten op het bankje bij de Westzipfel.

10. Schatkamer 't Stift in Susteren

Ontdek de schatkamer van de basiliek in Susteren aan het Salvatorplein 2 ('t Stift). In de schatkamer bevinden zich naast waardevolle textilia en liturgische gebruiksvoorwerpen een bijzonder boek, het Evangeliarium van Susteren. Dit Evangelieboek is geschreven door monniken in de 11e eeuw en is daarmee het oudste boek van Nederland! Bijzonder is ook de unieke schrijn van de heilige Amelberga, rijk versierd en een toonbeeld van romaans vakmanschap. De schatkamer is alleen op afspraak te bezoeken. Kijk voor meer informatie op www.museumstiftsusteren.nl

11. Sint-Amelbergabasiliek in Susteren

Op een verhoging in een moerassig landschap ontstond eind zevende eeuw een klooster waarin een klein zaalkerkje stond. Deze kerk was uniek als vroegmiddeleeuwse grafkerk. Veertien heilige personen waren erin begraven, waaronder Amelberga, moeder overste van de vrouwenabdij. In de elfde eeuw werd het klooster geheel verbouwd, waarbij de kerk tot basiliek werd getransformeerd in de vorm waarin deze nu nog steeds te zien is. De veertien grafstenen bevinden zich nog steeds in de basiliek. De Sint-Amelbergabasiliek is iedere zeven jaar het toneel van een Heiligdomsvaart. Tijdens dit feestelijke religieuze evenement worden de relieken uit de schatkamer in het openbaar getoond.

12. Koppelberg in Dieteren

De Koppelberg is een aangelegde heuvel waar in de middeleeuwen een kasteel op stond. Net als bij de Koppelberg zijn de meeste mottekastelen gesneuveld en prijkt alleen de heuvel nog boven de rest van het landschap uit als herinnering aan eeuwen geschiedenis. Volgens een legende over de Koppelberg zouden er 'auvelmenkes' onder in de motteheuvel wonen. Zij komen 's nachts tevoorschijn om in groepjes door het dorp te trekken. Bij iedereen die een groot bord rijstepap met bruine suiker klaarzet, poetsen ze de potten en pannen die buiten staan. Wanneer iemand geen spijs of drank achterlaat, worden de dorpelingen overgeleverd aan de ondeugendheid van de auvelmenkes.

13. Heilige Stephanuskerk in Dieteren

Achter de huidige Heilige Stephanuskerk in Dieteren gaat een rijke geschiedenis schuil. De grond waar deze kerk nu op staat, heeft al verschillende religieuze gebouwen mogen herbergen. In het begin van de zestiende eeuw duikt de middeleeuwse kapel van Dieteren al op in geschriften. Deze moest rond 1845 plaatsmaken voor een grotere waterstaatskerk. Die kerk werd rond 1940 weer vervangen door de huidige neoromaanse kerk die tijdens de oorlog ernstige schade opliep. Enkele jaren later werd hij hersteld. In de nieuwe kerk vormen de traditionalistische en moderne elementen een mooi geheel.

14. Kasteel Eyckholt in Roosteren

Het huidige kasteel Eyckholt is halverwege de achttiende eeuw gebouwd. De toren is een stuk ouder en stamt uit de zestiende eeuw. Het witte kasteel deed vroeger dienst als boerderij van de kasteelheer van Kasteel Ter Borch. Toen Kasteel Ter Borch in 1632 verwoest werd, verhuisde de kasteelheer met zijn familie naar de boerderij die gepromoveerd en verbouwd werd tot kasteel Eyckholt. Dit kasteel is een van de kleinste kastelen in Nederland én je kunt er ook nog culinair genieten.

15. Markt Maaseik nabij Roosteren

Op de markt in Maaseik (België) geniet je van een heerlijke koffie of lekker koude pint tijdens het fietsen en wandelen. In het midden van de markt staat het Gebroeders van Eyck standbeeld. Maaseik is waarschijnlijk de geboorteplaats van Jan en Hubert Van Eyck, geboren in de 14de eeuw. De gebroeders waren allebei kunstenaar. Hun bekendste werk is 'Het Lam Gods', dat nu nog altijd in de Sint-Baafskerk in Gent hangt. In 2014 vierde Maaseik het honderdvijftigjarige bestaan van het standbeeld op de markt. Het jaar 2014 is dan ook door de stad uitgeroepen tot Van Eyckjaar.

16. Veerpontje Walborgh in België

Het veerpontje Walborgh is ideaal voor een grensoverschrijdende fiets- of wandeltocht. Het Belgische en Nederlandse fietsknooppuntensysteem sluiten hier naadloos op elkaar aan. Aan de Belgische zijde bevindt zich fietsknooppunt 22 en aan de Nederlandse zijde fietsknooppunt 1. Het pontje vaart van Ophoven (BE) naar Ohé en Laak (NL) en terug. Vanaf 1 mei tot en met 1 oktober vaart het pontje. Kijk op www.rivierparkmaasvallei.eu/nl/veerpontjes voor de actuele vaartijden en kosten per overzet.